

استان کرمانشاه از شمال به استان کردستان، از جنوب به استان لرستان و ایلام، از شرق به استان همدان و از غرب به کشور عراق محدود می‌شود و مرکز آن، شهر کرمانشاه است. طبق اسناد تاریخی به جامانده، کرمانشاه از نخستین مراکز تمدن بشری است و برخلاف سایر بخش‌های ایران که به طور مقطعی محل سکونت انسان‌ها بوده‌اند، این منطقه بدون وقفه در دوره‌های مختلف تاریخی مورد سکونت قرار گرفته است. همچنین، چون بر سر شاهراه‌های ارتباطی مهمی مثل جاده‌ی شاهی و جاده‌ی ابریشم قرار داشته، همواره حائز اهمیت بوده است. این استان به دلیل تنوع آب‌وهوایی و همین‌طور به دلیل در اختیار داشتن جاذبه‌های فرهنگی و تاریخی فراوان، همواره یکی از مقاصد گردشگری محبوب در ایران بوده است. در این استان وجود بیش از ۳۰۰۰ اثر تاریخی برآورد شده که ۷۱۶ مورد آن به ثبت ملی و یک اثر به ثبت جهانی رسیده است. از میان جاذبه‌های تاریخی کرمانشاه، طاق بستان در کرمانشاه، طاق گرا، معبد آناهیتا در کنگاور و... را می‌توان نام برد.

موقعیت و وسعت : استان کرمانشاه با وسعتی برابر با 24434/25 کیلومتر در غرب ایران واقع شده است. این استان حدود 1/45 درصد از مساحت کل کشور را دارا می‌باشد و به عبارتی هیجدهمین استان کشور از لحاظ وسعت محسوب می‌شود.

استان کرمانشاه بین 33 درجه و 42 دقیقه تا 35 درجه و 17 دقیقه عرض شمالی و 45 درجه و 24 دقیقه تا 48 درجه و 6 دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ قرار گرفته است. ارتفاع متوسط آن از سطح دریا 1200 متر می‌باشد.

محدوده سیاسی این استان از شمال به استان کردستان، از جنوب به استان‌های لرستان و ایلام از شرق به استان همدان و از غرب با کشور عراق همجوار است. بطوریکه بیش از 330 کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق دارد.

طاق بستان

محوطه تاریخی طاق بستان در دامنه کوهی به همین نام و در کنار چشمه‌ای در شمال شرقی حاشیه کنونی شهر کرمانشاه واقع شده است در این محوطه، آثاری از دوره ساسانی وجود دارد که شامل سنگ نگاره اردشیر دوم و دو ایوان سنگی بنام‌های ایوان کوچک و بزرگ است. ایوان کوچک در سمت چپ سنگ نگاره اردشیر دوم و ایوان بزرگ در سمت راست ایوان کوچک قرار دارد. یاحان، مورخین و جغرافی نویسان دوره اسلامی ضمن توصیف سنگ نگاره‌های طاق بستان، از این محوطه با نام‌های متفاوتی یاد کرده‌اند، بطوریکه ابن فقیه و ابن رسته این مکان را «شبدیز» و یاقوت آن را «قصر شیرین» نامیده است، همچنین حمدالله مستوفی آنجا را «طاق وسطام»

« عده ای دیگر آن را « طاق بهستون » ، « طاق بیستون » و « تخت بستان » نامیده اند . اهالی محل نیز محوطه را با نام « طاق وسان » و « طاق بسان » می شناسند زیرا « سان » در لفظ محلی به معنی سنگ است و به این ترتیب « طاق وسان » یعنی طاقی که در سنگ کنده شده است . امروزه نیز در اکثر محافل ایران شناسی از این مکان با نام « طاق بستان » یاد می شود.

❖ بیستون

محوطه تاریخی بیستون در شهر بیستون در سی کیلومتر شهر کرمانشاه در پای کوهی معروف به همین نام و در مسیر شهر کرمانشاه به همدان واقع شده است. نام بیستون از بغ به معنای خدا + ستان (ادات مکان) آمده که به معنای سرزمین یا جایگاه خدا است. آثار تاریخی و پیش از تاریخ فراوانی در این محوطه قرار دارد که تعدادی از آنها عبارتند از:

سنگ نبشته بیستون (کتیبه داریوش)، فرهاد تراش، کتیبه ُ بلاش، غار مر آفتاب، غار مر تاریک، غار شکارچی، مجسمه هرکول، کاروانسرای صفوی، پل خسروی، کتیبه ُ شیخ علیخان، شیر سنگی بیستون، نقش میتريدات اشکانی، نقش گودرز دوم اشکانی، نقش ولخش پارتی، بنای پارتی جاده ُ ساسانی، شهر چمچمال، کاروانسرای ایلخانی، پل صفوی.

این مجموعه در سال 1387ه. ش (2006 میلادی) در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت شده است. سنگ نگاره بیستون هفتمین اثر ثبت شده ایرانی در فهرست جهانی یونسکو در 30 کیلومتری شرق شهر کرمانشاه قرار دارد.

❖ معبد آناهیتا

بنای معروف به معبد آناهیتا در مرکز شهر کنگاور در استان کرمانشاه بر سر راه همدان به کرمانشاه قرار دارد. این بنا بر روی تپه ای طبیعی با حداکثر ارتفاع سی و دو متر نسبت به سطح زمین های اطراف ساخته شده است. برخی از مورخین این بنا را معبدی برای الهه آناهیتا دانسته اند. آناهیتا به معنای پاک و دور از آلودگی در اعتقاد ایرانیان باستان الهه آب، فرشته نگهبان چشمه ها و باران و همچنین نماد باروری، عشق و دوستی بوده است.

❖ بازار سنتی

بازار کرمانشاه به عنوان یکی از اصلی ترین بخش های شهر محسوب می شود که ترکیب دلپذیری از فعالیت های تولیدی، بازرگانی، اجتماعی، فرهنگی، مذهبی و ... را در خود جای داده و با همه گوناگون کارکردیش، کل یکپارچه یگانه ایست که به درستی شالوده اصلی شهر کرمانشاه می باشد. بازار بزرگ شهر بخشی از میراث کهن است که گذشته از معماری دلپذیر و درخور توجه اش بازگو کننده تاریخ و خاطرات و اندیشه های شهر می باشد.

❖ جاذبه های طبیعی استان

❖ سراب نیلوفر

دریاچه کوچکی در حدود 30 کیلومتری شمال غرب کرمانشاه است که مملو از گل های نیلوفر آبی است که در فصول گرم سال غنچه ها و برگ های آن سر از آب برآورده و قسمت زیادی از آن را می پوشاند. اطراف این سراب تأسیسات رفاهی گردشگری و پارکی احداث شده است.

❖ سراب روانسر

در شهر زیبای روانسر یکی از جاذبه های دیدنی استان کرمانشاه است. سراب روانسر منشأ اصلی رودخانه قره سوه یکی از طولیترین رودخانه های استان کرمانشاه می باشد. این سراب از کوه های شاهو سر چشمه می گیرد. این سراب به دلیل قرار گرفتن در کنار آثار تاریخی در کنار آن و سرسبز بودن طبیعت زیبای کنار آن از نقاط تفریحی استان به حساب می آید.

❖ دربند صحنه

دربند صحنه در قسمت شمالی شهر صحنه قرار دارد که یکی از مناطق خوش آب و هوای این شهر به لحاظ توسعه گردشگری است. نظر به وجود آبشارهای زیبا و خروشان و همچنین مراکز اقامتی و رفاهی مناسب در این محوطه، گردشگران و مسافران زیادی هر ساله به این مکان می آیند. در این منطقه دره

ای بسیار زیبا با انواع درختان وحشی و باغ میوه وجود دارد که در تاریخ ایران زیستگاه و تفرجگاه شاهان و سلاطین بوده است.

❖ ریجاب

ریژاو، ریژاب یا ریجاب نام یکی از مناطق دیدنی شهرستان دالاهو در مسیر کرد به سرپل ذهاب در استان کرمانشاه است که به دلیل وجود مناظر بدیع طبیعی و آب و هوای دلپذیر از شهرت بسیاری در منطقه برخوردار است. وجود باغ های پر میوه با انواع درختان سرسبز و وسعت چشمگیر آنها هر بیننده ای را مجذوب خود می کند. علاوه بر طبیعت سرسبز، وجود اماکن متبرکه برای اهالی منطقه در روستاهای دهستان ریجاب به این منطقه اهمیت ویژه ای داده است.

❖ آبشار پیران

آبشار پیران که در فهرست ملی آثار طبیعی شده استان کرمانشاه است یکی از بلندترین آبشارهای ایران است که در 9 کیلومتری سرپل ذهاب در نزدیکی روستای شالان واقع شده. آبشاری سه طبقه که دو طبقه بالایی آن بسیار بلند و طبقه پائینی کوتاه تر است و در زیر درختان قرار گرفته و از بالا دیده نمی شود. مسیر دسترسی به آبشار پیران از دو طریق امکان پذیر است: مسیر نخست روستای پیران در ۱۰ کیلومتری سرپل ذهاب است که به پای آبشار می رود و مسیر دیگر روستای ژالکه در منطقه ریجاب است که نمای بالادست آبشار را پیش روی بیننده نمایش می دهد.

روستای پیران از توابع بخش مرکزی شهرستان سرپل ذهاب، است. این روستا از شمال شرق به کوه بان رزده، از جنوب به کوه پلتوی کری محدود میشود. آب و هوای آن معتدل و گرم است. رودخانه پر آب و زیبای الوند در جنوب این روستا جریان دارد. شهرستان سرپل ذهاب که در محدوده جغرافیایی استان کرمانشاه قرار گرفته قدمت طولانی دارد. مردم پیران مسلمان و اهل تسنن هستند.

روستای کوهپایه ای پیران بافت مسکونی متمرکز دارد. عبور نهراب از میان کوچه های قدیمی همراه با درختان چنار، تبریزی و گردو که روستا را در بر گرفته، جلوه زیبا به روستا بخشیده است. جنگل های انبوه و متراکم درختان بلند و زیبای چنار و تبریزی و گردو و انجیر چشم اندازهای بسیار زیبا و مساعد جهت گذراندن اوقات فراغت فراهم نموده است. آبشار بلند پیران و چشمه های جوشان در کنار درختان کهنسال و گیاهان خودرو در اطراف آنها جز مناظر بدیع روستا به شمار میرود.

سوغات کرمانشاه

تهیه ی سوغات یکی از بخش های جدانشدنی از سفر است. در کرمانشاه نیز سوغات متنوعی از جمله انواع صنایع دستی و شیرینی ها وجود دارد که می توانید برای آشنایان خود به عنوان سوغات و یادگار سفر تهیه کنید.

❖ نان برنجی

هیچ کسی نیست که تعریف شیرینی نان برنجی کرمانشاه را نشنیده باشد و آن را امتحان نکرده باشد. قدمت و سابقه ی نان برنجی در کرمانشاه به ۱۵۰ سال پیش و زمان حکومت قاجار بازمی گردد و از ۱۵۰ سال پیش به بعد یکی از سوغات معروف کرمانشاه است. در سال ۱۳۹۱ در هفتمین شورای سیاست گذاری ثبت آثار معنوی در شهر شاهرود، چند اثر از کرمانشاه ثبت ملی شد که نان برنجی یکی از آنها بود. پخت نان برنجی نسل به نسل در کرمانشاه آموزش داده می شود و پیشکسوتان خمیرگیر همواره با وضو کار خود را آغاز می کنند. نان برنجی را در انواع ساده و زعفرانی می پزند.

❖ کاک

یوخه یا کاک، نوعی شیرینی سنتی ایران است که علاوه بر کرمانشاه در مناطق دیگری مانند شیراز نیز تهیه می‌شود. این شیرینی از ورقه‌های بسیار نازک خمیر تهیه می‌شود و بسیار سبک، خوشمزه و پرنرژی است. در تهیه‌ی آن از آرد گندم، شکر یا پودر قند، تخم‌مرغ، دارچین، روغن، هل و آب استفاده می‌کنند. پرونده‌ی طرز تهیه‌ی شیرینی و برای تزیین، روی آن پودر پسته، پودر نارگیل یا خلال بادام می‌ریزند. محلی «کاک» کرمانشاهی در جریان برگزاری هفتمین اجلاس سراسری شورای سیاستگذاری ثبت آثار معنوی کشور به فهرست میراث معنوی ایرانیان افزوده شد.

روغن حیوانی

یکی دیگر از سوغاتی‌های ارزشمند و شناخته‌شده‌ی کرمانشاه، روغن حیوانی یا روغن کرمانشاهی است. شهرت بسیاری در ایران پیدا کرده است. روغن حیوانی یا به زبان کرمانشاهی «رون دان» فرآورده‌ای است که از شیر گوسفند و گاو تهیه می‌شود. روغن حیوانی به این صورت به دست می‌آید که از شیر گاو و گوسفند ابتدا ماست و سپس دوغ درست می‌کنند و از دوغ به دست آمده روغن می‌گیرند. روغن حیوانی به این دلیل که از شیر گرفته می‌شود تمام خواص شیر را دارد و غذا را بسیار خوش‌طعم و خوش‌عطر و لذیذ می‌کند.

❖ صنایع دستی استان در یک نگاه

شاخص ترین تولیدات صنایع دستی استان کرمانشاه عبارت است از گلیم، قالی، و گیوه و سازه‌های سنتی است که در کنار آنها به ترتیب صنایع دستی دیگری نیز وجود دارد. جاجیم بافی، چاقو سازی و ابزار پارچه دستباف، نازک کاری چوب و ریزه کاری چوب، نمد، آلات فلزی قلمزنی منبت، معرق

و ساخت زیور آلات محلی ، چیغ بافی ، فلز کاری ، دوخته‌های سنتی (رودوزی ، مالی) مصنوعات چرمی (گلیم گل بر جسته ، سفالگری ، طراحی سنتی . سبد بافی . نساجی (موج بافی و اهرامی بافی) تراش خراطی ، مجسمه سازی و ... از جمله ، شیشه ، رنگرزی سنتی ، طراحی فرش ، تذهیب ، نگارگری تولیدات حال حاضر استان کرمانشاه است که امکانات آموزش آنها نیز در سطح استان فراهم می باشد

❖ گلیم بافی

گلیم بافی از دیگر هنرها و صنایع دستی این خطه است که در کارگاه‌های خانگی و بیشتر در هرسین کرمانشاه تولید می شود. نقوش گلیم‌های کرمانشاه عبارت‌اند از چشمه نظامی و نقوش ترکیبی درخت و لانه‌ی گنجشک، مرغابی، مار، عروسک، قیچی، خطوط افقی، عمودی، نقش قرقره، راه‌راه، پنجه گربه، قاچ خربزه، گل مشرفی، گل ترمه و سوزنی.

جاجیم دست بافته‌ای از پشم است که به عنوان بالاپوشی گرم استفاده می‌شود و بیشتر خانواده‌های عشایری و روستایی آن را می‌بافند. مرغوب‌ترین جاجیم این منطقه را از اورامانات و ثلاث می‌توان تهیه کرد.

❖ گیوه

به پاپوش‌های سنتی که معمولا در استان‌های فارس، چهارمحال بختیاری، همدان ، اصفهان و مرکزی تولید می شود، گیوه می گویند. استان کرمانشاه نیز از جمله معروف ترین تولید کنندگان گیوه در ایران است. گیوه بسیار سبک بوده و پا را خنک نگه می دارد، به همین دلیل جزو کفش‌های محبوب قدیمی ها است. جهت تولید گیوه از نخ ابریشم، قالی و در کف آن از لاستیک استفاده می شود. گیوه را به صورت دستی درست می کنند. در شهر کرمانشاه نیز گیوه دارای تنوع بالایی است که عبارتند از گیوه زیر پارچه ای، گیوه تخت آجیده، گیوه تخت چرمی، گیوه تخت لاستیکی و گیوه رویه ابریشمی.